

ION MIHAI FELEA

anul II, Facultatea de Filosofie
Universitatea de Nord, Baia Mare
(n. în or. Chișinău)

Refuz să mă mișc: **Oricum nu mergem nicăieri**

Inițial, voiam să ilustrez prin seria de articole o dezvoltare oarecum liniară a cadrului de concepere filosofică a lumii, dar m-a scurtcircuitat, la un moment dat, gândul că cei trei cititori fideli ai mei (unul dintre ei fiind redactorul stilistic) ar putea rămâne cu impresia că traseul ideatic din revistă coincide cu cel din programul didactic. Gândirea filosofică, consider eu însă, nu cunoaște evoluție pentru că vizează omul, existența, prin prisma opțiunii ontologice (așa cum am încercat să arăt în numărul trecut) sau, mai recent, printr-o analiză a factorilor extra- și psihologici (cum este limbajul). Cu riscurile inerente, îndrăznesc să afirm că omul nu a evoluat prea mult de când a descoperit că shaormaua din carne prelucrată la foc e mai bună decât aialaltă. Pe direcția opusă au mers discipolii ideologici ai marxismului, iar evangheliile lor, care propovăduiau despre omul maleabil, determinabil și condiționabil istoric, a costat prea mult în termeni de viați omenești și conștiințe.

A variat însă modul în care s-au pus marile (și micile) probleme filosofice. Optica interogației s-a concentrat din ce în ce mai mult pe om, iar gândirea a căutat să ofere omului un cadru de siguranță și împlinire a sinelui, precum și proiecte sociale în interiorul cărora omul să-și viețuiască libertatea de a exista. De la republica lui Platon la utopiile socialiste, trecând prin cetățile lui Dumnezeu, contracte sociale și utilitarism, omul avea rațiune de a exista. Atunci când Schopenhauer și-a revărsat pesimismul peste fondul idilic al filosofilor existente, la seminarul lui veneau sub 5 studenți. Peste un secol, sămânța sădită năștea un curent în care dualitatea funcțională a libertății concluziona sfâșietor: prin intermediul ei ne putem implica și acționa asupra propriei vieți, dar tot datorită ei realizăm abisul condiției omului aruncat într-o lume absurdă, căreia nu-i poate înțelege construcția și nici intui scopul. Termenul s-a răspândit începând cu anii '30 ai secolului trecut și s-a impus prin lucrarea lui Sartre *Existențialismul este un umanism*. Dacă, pentru antici, fericirea era un atribut dezirabil (și realizabil), mai nou, exasperat de atâta iluzoriu, Omul arunca prosopul pe ringul ființării.

Departate de a face o radiografie a existențialismului, vreau să prezint cum arăta un personaj cu adevărat posedat (pentru că a declarat că avea nu idei, ci obsesii) de moarte (după cum se autodefinia: *specialist în problema morții*), de altfel mai apropiat nouă decât comunismul specialist în vomă potențială. Cum trăia la 23 de ani tragedia superlativului inutil acel care va fi calificat drept *ultimul mare cultivator al limbii franceze*. Acel care nimea naivitatea și eroismul drept cele două extreme între care se poate califica atitudinea asupra vieții. Acel care îi nimea pe naivi singurii cu adevărat fericiți, datorită unei calități pe care o nimea grație, adică superficialitate. Acela care, într-un acces (ușor) misogin, caracteriza femeia drept nulitate simpatică și își spunea că și-ar fi dorit să nu cunoască nimic, dar că nu s-ar da în lături de la o purificare a umanității prin suferință (într-o baie de foc). În cartea celor o mie de cărți de citit într-o viață, erau menționați doi români, respectiv două titluri. Primul era *Pădurea spânzuraților*. Cel de-al doilea ilustra perfect drama de a trăi la maximum minimul permis. Era vorba de culmile disperării.

Nu este omul un animal abandonat morții? Și nu este o tragedie în faptul de a fi om, adică un animal veșnic nesatisfăcut, suspendat între viață și moarte? Sunt complet plictisit sau mai bine zis distrus de această calitate de a fi om. Dacă aș putea, aș renunța pe loc, dar ce să mă fac, animal? Drumul înapoi nu-l pot parcurge. Și apoi, aș risca să devin un animal care cunoaște istoria filosofiei. A deveni supraom mi se pare o imposibilitate și o prostie, o fantezie ridicolă. (...) Personal, îmi dau demisia din omenire. Nu mai vreau și nu mai pot să fiu om. Căci ce aș mai putea face în această calitate? Să lucrez la un sistem social și politic sau să nefericesc o fată? Să mai urmăresc inconsecvențele în sistemele de filosofie sau să activez pentru realizarea idealului moral și estetic? Toate acestea îmi par prea puțin. (...) Renunț la omenia mea, chiar dacă pe treptele pe care mă voi urca voi fi singur, dar absolut singur.

Pentru Cioran nici măcar a fi om nu-i suficient, darămite lăcătuș, instalator de fibră optică sau ginecolog. Provocarea unui eventual creator este refuzată de creație. Dintre toate căile metafizice, din toată filosofia ca metodă cathartică de fraternizare cu absolutul, filosoful născut la Rășinari o alege pe cea a disperării. Nu mai vreau filosofie. Nu vreau premiile voastre (le va refuza pe toate, cu excepția primului). Vreau să fiu lăsat în pace.